

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ VE ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRETMENLİK ALAN SINAVINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

İsmail ÇELİK^(*)

Öz

Bu araştırmanın amacı, okul öncesi öğretmen adaylarının ve öğretmenlerin alan sınavına ilişkin görüşlerinin tespit edilmesidir. Araştırma nitel bir araştırma olup, çalışma grubunu Ağrı ilinde görev yapan 9 erkek 26 bayan olmak üzere toplam 35 okul öncesi öğretmen ve 25 erkek, 68 bayan olmak üzere toplam 93 son sınıf okul öncesi öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmada katılımcılara alan uzmanlara tarafından hazırlanan 8 soru yöneltilmiş ve bu sorulara verilen cevaplar içerik analizi tekniğiyle analiz edilerek tablollaştırılıp elde edilen bulgular yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda katılımcıların % 97'si alan sınavının gerekliliği konusunda olumlu görüş belirtmiştir. Ancak dersler açısından özellikle seçmeli derslerin sınav içeriğine alınmadığı ve kapsam geçerliliğinin olmadığı yönünde görüş belirtmişlerdir. Alanda teorik sınavla birlikte uygulama sınavının alan açısından önemli olduğu ifade edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi, Alan Sınavı, KPSS, Kamu Personeli Seçme Sınavı, Öğretmen.

Evaluation of Preschool Teachers' and Teacher Candidates' Opinions on the Exam of Teaching Field

Abstract

The aim of this study is to evaluate the preschool teachers' and teacher candidates' opinions on the exam of teaching field. The study is a qualitative study and the working group of this study consists of a total of 35 teachers working in Agri province, 9 men and 26 women, and a total of 93 senior preschool teacher candidates, 25 men and 68 women, studying preschool teaching in Agri İbrahim Cecen University Education Department in 2015-2016 academic years. In the study there are 8 questions asked to the participants and their answers to these questions are interpreted after they are analyzed by content analysis method and tabulated. As the result of the study, it is seen that 97% of the participants have opinion in favor of the necessity of the field examination. However, they opine that in terms of courses, especially elective courses that they are not taken as part of the content of the examination and that they are not have content validity. In addition to theoretical examination, it is opined that in the field it is important to have applied examination.

Keywords: Preschool, Field Examination, PPSE, Public Personnel Selection Examination, Teacher.

^{*)} Yrd. Doç. Dr., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Öğretmenliği (e-posta: icelik@agri.edu.tr)

Giriş

Her mesleğin icra edilebilmesi için bir takım niteliklerle donanımlı olmak gereklidir. Bu nitelikler söz konusu mesleğin en güzel bir şekilde yapılabilmesi açısından önem arz etmektedir. Bir sporcu için yapılan efor testi, bir inşaat ustası için yapılan güç ve yemek testi gibi farklı alanlarda farklı şekillerde uygulanan testler, o insanların talep ettikleri iş konusunda ne derece yeterli olduklarını ölçmek amacıyla ortaya konulan ve nitelikleri asgari düzeyde de olsa belirlemeye çalışan sınavlar olarak karşımıza çıkmaktadır. İlk insandan itibaren insanlığın hayatında var olan ve hayatını önemli ölçüde düzene koymasını sağlayan bu sınavlar, eğitim kademelerine öğrenci alımlarında da ciddi anlamda kullanılmış ve ülkemizde de kullanılmaya devam etmektedir. Gerekli iş gücünden fazla insan yetiştirilmesi sebebiyle bunlar arasından en iyilerinin seçilerek devlet kademelerinde görevlendirilmesi konusunda da çeşitli çalışmalar yapılmış ve ilk defa 1999 yılında DMS kısa adıyla Devlet Memurluğu Sınavı'nın merkezi sınav olarak Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından yapılmasına karar verilmiş ve diğer devlet memurları gibi öğretmenlerinde sınavla alınması yoluna gidilmiştir.

Devlet Memurluğu Sınav Tarihiçesi

06.12.1985 tarih ve 85/10260 No'lu Bakanlar Kurulu kararı ile "İlk Defa Devlet Kamu Hizmeti Ve Görevlerine Devlet Memuru Olarak Atanacaklar İçin Mecburi Yeterlik Ve Yarışma Sınavları Genel Yönetmeliği" yayınlanmış ve daha sonraki yıllarda değişikliklerle uygulanmıştır.22 Şubat 1999 tarih ve 23619 Mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren değişiklikle bu sınavların merkezi olarak Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığınca yapılmasına karar verilmiştir. Bu değişikliklerle Merkezi sınavın genel bir eleme sınavı olduğuna değinilmiş bu sınavla birlikte kurumların özelliklerine göre ikinci bir yazılı sınav ve sözlü sınav yapabileceğine dikkat çekilmiştir (Resmi Gazete, 23619 Mükerrer).

Yönetmelik çerçevesinde kurumlar tarafından bağımsız olarak sınavlar yapılmış olmasına rağmen ÖSYM tarafından ilk defa 17 Ekim 1999 (ÖSYM, 1999) tarihinde yapılan bu sınav, 16.07.2000 tarihinde ise İlk Defa Devlet Memuru Olarak Atanacaklar için Seçme S.-Öğretmenlik (2000-DMS), adıyla öğretmenlik alanına has olarak yapılmış (ÖSYM, 2000), 2001 yılında ise "Özel yarışma sınavına tabi tutulmak suretiyle girilen müfettiş yardımcılığı, uzman yardımcılığı, kaymakam adaylığı, öğretmenlik, denetmen yardımcılığı vb. mesleklere eleman alımı amacıyla yapılacak Kurumlar İçin Merkezi Eleme Sınavı (KMS)" olarak yeniden isim değişikliğine gidilmiş ve Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından, 7-8 Temmuz 2001 tarihlerinde yapılmıştır.2002 ve sonrasında ise KPSS (Kamu Personeli Seçme Sınavı) adı ile yapılmıştır (ÖSYM, 2002).

2002 yılından itibaren öğretmen alımları için getirilen Eğitim Bilimleri sınavı, öğretmenlik niteliklerine ait bilgilerin genel olarak ölçülmesi anlamında bir gelişme olarak kabul edilse de daha sonraki yıllarda yeterli görülmemiş ve bu konuda öğretmenlik alanlarına yönelik sınavların da uygulanması gerekliliği tartışılmıştır. İlk olarak Öğretmenlik

Alan Bilgisi Sınavı 2013 yılında yapılmış ve sonraki yıllarda Alan sınavı getirilen branşların sayısı artırılmıştır. 2013 yılında ilk defa olarak uygulanan Öğretmenlik Branşları şu alanlardadır(ÖSYM, 2013)

1. Türkçe Öğretmenliği
2. İlköğretim Matematik Öğretmenliği
3. Fen Bilimleri/Fen ve Teknoloji Öğretmenliği
4. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği
5. Türk Dili Ve Edebiyatı Öğretmenliği
6. Tarih Öğretmenliği
7. Coğrafya Öğretmenliği
8. Matematik (Lise) Öğretmenliği
9. Fizik Öğretmenliği
10. Kimya Öğretmenliği
11. Biyoloji Öğretmenliği
12. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği
13. Yabancı Dil (Almanca) Öğretmenliği
14. Yabancı Dil (Fransızca) Öğretmenliği
15. Yabancı Dil (İngilizce) Öğretmenliği

20 Temmuz 2014 tarihi ile 12 Temmuz 2015 tarihinde yapılan ÖABT’de ise yukarıdaki alanlara ilaveten Sınıf Öğretmenliği ve Rehber Öğretmenlerde kapsama alınmış, Fransızca Öğretmenliği testi kapsamdan çıkarılmıştır (ÖSYM, 2014). 6 Ocak 2016 tarihli ÖSYM Başkanlığından yapılan basın duyurusu ile 2016 yılında uygulanacak olan Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi’ne Okul Öncesi Öğretmenliği de dâhil edilmiştir (ÖSYM, 2016a):“*Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı (ÖSYM) ile Devlet Personel Başkanlığı (DPB) arasında, “Kamu Görevlerine İlk Defa Atanacaklar İçin Yapılacak Sınavlar Hakkında Genel Yönetmelik” kapsamında imzalanan protokol uyarınca 2016 yılında ÖSYM tarafından yapılacak Öğretmenlik Alan Bilgisi Testinin (ÖABT) uygulanacağı alanlar; Türkçe, İlköğretim Matematik, Fen Bilimleri/Fen ve Teknoloji, Sosyal Bilgiler, Türk Dili ve Edebiyatı, Tarih, Coğrafya, Matematik (Lise), Fizik, Kimya, Biyoloji, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Yabancı Dil (Almanca, İngilizce), Rehber Öğretmen ve Sınıf Öğretmenliği, Okulöncesi Öğretmenliği olarak belirlenmiştir*”. Okul Öncesi Öğretmenliği Alan Bilgisi Testi konu içeriği 17.03.2016 tarihindeki ÖSYM duyurusunda aşağıdaki şekilde belirlendiği ifade edilmiştir (ÖSYM, 2016b).

	Genel Yüzde	Yaklaşık Ağırlığı	Soru Sayısı
1) Alan Bilgisi Testi	%80		40
a) Okul Öncesi Eğitime Giriş		%6	
b) İnsan Anatomisi ve Fizyolojisi		%2	
c) Psikoloji		%2	
d) Anne-Çocuk Sağlığı ve İlk Yardım		%4	
e) Anne-Çocuk Beslenmesi		%2	
f) Erken Çocukluk Döneminde Gelişim		%12	
g) Yaratıcılık ve Geliştirilmesi		%6	
h) Çocukta Oyun Gelişimi		%4	
i) Çocuk Edebiyatı		%4	
j) Çocuk Ruh Sağlığı		%8	
k) Drama		%4	
l) Özel Öğretim Yöntemleri II		%14	
m) Anne-Baba Eğitimi		%6	
n) İlköğretime Hazırlık ve İlköğretim Programları		%6	
2) Alan Eğitimi testi	%20		10

Şekil 1. KPSS Öğretmenlik Okul Öncesi Öğretmenliği Alan Sınavı ders ağırlıkları (ÖSYM, 2016c).

Tablo 1. ÖSYM 2016 KPSS Kılavuzu Öğretmenlik Puanı Sınav Oranları

Puan Türü	Genel Yetenek	Genel Kültür	Eğitim Bilimleri	ÖABT
KPSSP121	0,15	0,15	0,20	0,50

(ÖSYM, 2016c).

Öğretmen olarak atanabilmek için 4 ayrı grupta testlere tabi tutulan öğretmen adaylarının bir bütün olarak ele alınıp yeterlilikleri ölçülmeye çalışıldığı KPSS’de söz konusu alanların öğretmenlik niteliğiyle ilgisi de ortaya konulması gereken durumlardan biridir. Öğretmenlik bilgisi ile ilgili çalışmalarıyla dikkat çeken Shulman’a (1987) göre öğretmenin profesyonel bilgisini şu kategoriler toplamak mümkündür: “Alan bilgisi, Müfredat bilgisi, Pedagojik alan bilgisi, genel pedagojik bilgi, Öğrenciler ve özellikleri ile ilgili bilgi, eğitsel ortamların bilgisi, eğitsel olarak ulaşılmak istenen sonuçların, amaçların, değerlerin ve bunların felsefik ve tarihsel bilgisi” (Öner, 2010)

Öğretmen adaylarında bulunması gereken bilgiler konusunda Öner (2010; 29) şunları söylemektedir: “Öğretebilmek için sadece pedagojik bilgi yeterli olmadığı gibi sadece alan bilgisinin de yeterli olmadığı görülmektedir. Üstelik bu iki disiplinin bilgisinin toplamı da yeterli değildir. Öğretmenin bilgisi, önemli oranda öğretim için özelleşmiş alan bilgisinden (özel alan bilgisi) ve pedagoji ile alan bilgisinin birleştirilip dönüştürülmesinden (PAB) oluşan bir karaktere sahiptir. Öyleyse öğretmen yetiştirirken alan derslerine

“eklenen” bir kaç pedagoji dersi anlayışını terk etmemiz gerekmektedir. Öğretmen adaylarına hem bu iki (teknoloji söz konusuysa üç) temel disiplinin bilgisini dönüştürebilmeleri hem de özel alan bilgisini edinmeleri için fırsatlar vermeliyiz”. Yukarıdaki ifadeler dikkate alındığında Öğretmenlik programlarının içeriğinin de tartışılması gerektiği açıkça ortaya çıkmaktadır. Gerçekten de ne sadece pedagojik bilgiler ne de alan bilgisi tek başına yeterli olmayıp bunların bütünleştirilebildiği bir uygulamaya da ihtiyaç duyulmaktadır. Eğer bu şekilde bir bütünleşme sağlanırsa öğretmenlerin yetiştirilmesi daha iyi bir şekilde gerçekleşecek ve öğretmen seçimleri de bütün bu özelliklerin dikkate alındığı bir sınavla mümkün olabilecektir.

Bu bilgiler ışığında KPSS ve ÖABT kapsamına bakıldığı zaman, Öğretmen seçimi için gerekli tüm bilgilerin ölçülmesini sağlayabilecek nitelikte bir sınava doğru yol alındığını görebilmekteyiz. KPSS’ den önceki uygulamalar göz önünde bulundurulduğu zaman yetişen öğretmen adayı sayısının azlığı bu alanlarda herhangi bir sınava gerek duyulmadığını ve bu sebepten dolayı sınav yapılmadığını görebilmekteyiz. Günümüzde atama bekleyen öğretmen adayı sayısında büyük bir yığılma olduğundan seçme ve eleme sistemi konuşulmaya başlanmış ve bu iş için en üst düzeyde bir kurum olarak ÖSYM kabul edilmiş ve bu sınavların merkezi olarak yapılması yoluna gidilmiştir. İlk sınavda ortaya konulan 70 puan barajı daha sonra kaldırılarak alanlara göre düşürülmüş, bu durum ise sadece öğretmenlerin gerekli yeterliliklere sahip olmadan ihtiyaca göre atanabilmelerini sağlamış ve nitelik yine göz ardı edilmiştir.

Ülkemizde merkezi sınavlarla ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında Çermik ve Arkadaşları tarafından (2013) yapılan “*Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi(ÖABT)’ne Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi*” isimli bildiri bu konuda yapılan çalışmalar açısından dikkat çekici bir özelliğe sahip olduğu görülmektedir. Bu çalışmada SBÖ adayları tarafından % 89’luk bir oranda, sınavın gerekli olduğu görüşü ortaya konulmuş, ÖABT ile öğretmen kalitesinin artacağı ve daha adil bir seçim olacağına yönelik görüşler ileri sürülmüştür. Yine bu çalışmada bu sınavlara ek olarak mülakat ve kişilik testi gibi uygulamalarla daha etkin bir seçim olabileceği dile getirilmiştir.

Kişilik testinin özellikle okul öncesi öğretmenlerin seçimi noktasında yapılması, hayati önem arz etmektedir (Deniz & Kesicioğlu, 2012).

Bu konuda yapılan diğer çalışma ise, Demir ve Bütüner tarafından 2014 yılında yapılan “*Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Alan Sınavına Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi*” başlıklı çalışmadır. Bu çalışmada ise durum çalışması deseni kullanılarak yarı yapılandırılmış form ile son sınıf öğrencileriyle mülakat yapılmış ve veriler analiz edilerek bir takım bulgular elde edilmiştir. Bu bulgulara göre, öğretmen adayları, öğretmenlik alan bilgisi testinin nitelikli öğretmenleri ortaya çıkaracağı yönünde olumlu görüş belirtmişler ve geç kalınmış bir sınav olduğu gerçeğini de ifade etmişlerdir.

Akdemir tarafından 2013 yılında yapılan çalışmada ise öğretmen yetiştirme programları ve sorunları üzerinde durulmuş, öğretmenlik alanında yapılan sınav sistemine değinilmiş, özellikle kişisel özelliklere yönelik bir ölçme sisteminin eksikliğine dikkat çekil-

miştir. Ayrıca yapılan alan eğitimi sınavının da çoktan seçmeli sorularla yapılmasının yeterli olmadığı ifade edilmiştir (Akdemir, 2013). Erdem ve Soylu tarafından 2013 yılında KPSS ve alan sınavına yönelik bir çalışma yapılmış, bu çalışmada KPSS'nin doğru bir uygulama olduğu fakat okuldaki derslerin ihmal edildiği vurgulanmış, katılımcıların % 75'i hem KPSS hem de ÖABT'ni öğretmenlik atamaları için yapılacak sınavlarda gerekli görmüşlerdir (Erdem & Soylu, 2013).

Alan bilgisi sınavının yapılması konusunda yapılan araştırmalarda benzer biçimde bulgular elde edilmiş olmasına rağmen her alanın kendine özgü nitelikleri olması sebebiyle bu konunun genel olarak ele alınmasından ziyade özelden ayrı ayrı ele alınmasının daha nitelikli sonuçlar doğuracağı yadsınamaz bir gerçektir. Bu araştırmada diğer branşlara nazaran eğitimin temeli sayılabilecek olan Okul Öncesi Öğretmenliği bölümünü diğer alanlardan tamamen ayırmak yerinde bir tercih olacaktır. Çünkü diğer alanlara bakıldığı zaman az veya çok okuma-yazma gereksinimlerinin halledildiği ve bilgilerin aktarımı söz konusu iken; Okul Öncesi dönem çocuklarına öğretmenlik yapacak olan adaylarda çok daha farklı ve bütünsel bir yol takip edilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu sebeple bilgilerden ziyade uygulamanın ön plana çıktığı, kişisel özelliklere göre öğretmen seçiminin yapılması bu dönem için elzem görünmektedir.

Başkan ve Alev tarafından 2009'da yapılan çalışmada ise KPSS öğretmenlik meslek bilgisi sorularının kapsam geçerliliğine yönelik olmuştur. Bu çalışmada öğretim elemanları ile girdikleri derslerde sorulan soruların kapsam geçerliliği incelenmiş ve soruların dersler arasında homojen dağılmaması durumunun kapsam geçerliliğine aykırı bir durum olduğu ortaya konulmuştur. Ayrıca eğitim fakültelerinde verilen derslerde müfredatın yetiştirilememesi dolayısıyla soru gelen konuların da ihmal edildiği ifade edilmiştir (Başkan & Alev, 2009).

Bu konuda Şahin ve diğerleri tarafından 2015 yılında yapılan çalışmada Sınıf öğretmeni adaylarının alan sınavına yönelik olumsuz görüşler belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada olumsuz görüş bildirenlerin lisans eğitiminde aldığı derslerin genellikle uygulamalı dersler olması dolayısıyla değerlendirmeye alınmadığı gerekçesiyle böyle bir görüş belirttikleri ortaya konulmuştur. Ayrıca alan sınavı sorularının sınıf öğretmeni niteliklerini ölçme konusunda; uygulamaları ölçmemesi, ezbere dayanması ve soru sayısının azlığı ve mülakatın olmaması gibi durumları olumsuzluk olarak ortaya koymuşlardır (Şahin ve diğ. 2015).

Atav ve Sönmez tarafından 2013 yılında yapılan çalışmada öğretmen adaylarının %82'sinin KPSS genel kültür, %93'ünün ise genel yetenek sınavının gerekli olmadığı görüşünde olduğu sonucu ortaya çıkmıştır (Atav & Sönmez, 2013).

Araştırmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerinin tabi olacakları alan sınavına yönelik olarak okul öncesi öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının görüşlerini belirlemek ve bu çerçevede alan sınavına yönelik olarak önerilerde bulunmaktır. Çok özel bir alan olan okul öncesi öğretmenliğini bitiren adayların seçimi, çocukların ilk öğretmenleri olması hasebiyle büyük bir öneme sahiptir. Dolayısıyla bu seçimlerde yapılabilecek hatalar,

çocuklarımızın heba olmasına sebep olacaktır. Bu durumu ortadan kaldırmak amacıyla sınavların planlanması ve uygulanması önem arz etmektedir

Yöntem

Araştırma nitel bir araştırmadır. Nitel araştırma deseni, araştırma yaklaşımının belirlenip, araştırma sürecinin bu çerçevede devam etmesine rehberlik eden bir strateji olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2005). İnsanların karşılaştıkları olaylar karşısında nasıl etkilendikleri, bu olaylara karşı nasıl bir davranış içinde oldukları hakkında bilgiler içeren, dünyadaki olayların sosyal yönleri ile ilgilenen bir yöntem olarak nitel araştırma, insanların kanaatlerini ortaya koyarak problemlerin çözümünü kolaylaştıran ve insan doğasına daha uygun olan bir yöntem olarak kullanılmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2005; Ilgar & Ilgar, 2013).

Çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Okul Öncesi Öğretmenliği alanında 2015-2016 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören 25 erkek, 68 bayan toplam 93 son sınıf öğrencisi ve Ağrı ilinde görev yapan 9 erkek 26 bayan toplam 35 kadrolu öğretmen oluşturmaktadır. Çalışma grubunun seçilmesinde tesadüfî örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

Tablo 2: Araştırmanın Çalışma Grubu

Katılımcılar	Erkek	Kız	Toplam
Öğretmen Adayı	25	68	93
Öğretmen	9	26	35
Toplam	34	95	128

Veri Toplama Araçları

Bilgi Toplama Formu

Araştırma kapsamında, araştırmacı tarafından oluşturulan öğretmen adayları ve öğretmenler ilişkin cinsiyet, yaş, sınıf, mezun olduğu okul bilgilerini içeren kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

KPSS Alan Sınavına İlişkin Görüş Bildirme Formu

Öğretmen ve öğretmen adaylarının sınav ile ilgili görüşlerini almayı amaçlayan 8 açık uçlu sorudan oluşan bir form ile veri toplama aracı oluşturulup kullanılmıştır.

Öğretmen adayları, cinsiyet, yaş, lise mezuniyetleri ve Ağırlıklı Genel Not Ortalaması (AGNO) değişkenleri açısından incelenirken öğretmenler için bu değişkenlere ilaveten hizmet süresi de dâhil edilmiştir. Katılımcılara uygulanan ankette alan uzmanları eşliğinde hazırlanmış aşağıdaki sorulara yer verilmiştir:

1. Alan sınavının içeriğine ilişkin ÖSYM'nin ortaya koyduğu oranlamalar sizce yeterli midir?
2. Alan teorik sınavı dışında uygulama sınavı da gerekli midir?
3. Alan sınavında seçmeli dersler dikkate alınmış mıdır? Sizce başka hangi dersler sınav içeriğinde olmalı?
4. KPSS öğretmenlik için ortaya konulan genel yetenek, genel kültür, eğitim bilimleri ve alan bilgisi sınavlarındaki yüzde oranları hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?
5. Öğretmenlik sınavı için diploma notunun değerlendirilmesi konusundaki düşünceleriniz nelerdir?
6. Diploma notunun eklenmesi gerektiğini düşünüyorsanız sınava katkısı ne olmalı?
7. Alan Sınavında çocuk sevgisini ölçmeye yönelik bir çalışma yapılabilir mi?
8. Alan Sınavına ilişkin önerileriniz nelerdir?

Verilerin Toplanması ve Analizi

Okul Öncesi Öğretmenliği ve Eğitim Bilimleri Alan Uzmanlarının görüşlerine başvurularak açık uçlu sorulardan oluşan bir form oluşturulmuş, Okul Öncesi Öğretmen adaylarından küçük bir gruba uygulanarak test edilmiş ve uygulama sonuçlarına göre düzeltilen form son sınıfta okuyan tüm öğrencilere uygulanmıştır. Öğretmen adaylarıyla birlikte alanda öğretmen olarak çalışan ve çeşitli sıkıntılara yakından şahit olan ilde görev yapan okul öncesi öğretmenlerine de uygulanarak psikolojik etkinin varlığı da dikkate alınmış, duygusal cevapların etkisinin göz önünde bulundurularak araştırmada daha kesin sonuçların ortaya çıkmasına özen gösterilmiştir. Çünkü Öğretmen adayları, KPSS'ye girecekleri için cevaplarında duygusal davranabilirler. Bu durum göz önünde bulundurularak Öğretmenlerin görüşleri de dikkate alınmıştır. Toplanan veriler sorulara göre kategorize edilip, yüzdeleri hesaplanarak öğretmen aday ve öğretmenlerin alan sınavına yönelik görüşleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır.

Bulgular

Verilerin analizi sonucu, öğretmenler ve öğretmen adaylarının değişkenlere göre dağılımı **Tablo 2**'de verilmiştir. Buna göre toplam katılımcı sayısı 128 kişidir. Bunların 93'ü Öğretmen adayı, 35'i ise öğretmendir. Öğretmen adaylarının 25'i erkek 68'i ise bayandır. Öğretmenlerin ise 9'u erkek 26'sı ise bayandır. Okul öncesi alanında cinsiyet dağılımına bakıldığında zaman erkek öğretmen adaylarının oranının gitgide arttığı görülmektedir.

Tablo 3: Katılımcıların cinsiyete göre dağılımı

Katılımcılar	Erkek	Kız	Toplam
Öğretmen Adayı	25	68	93
Öğretmen	9	26	35
Toplam	34	95	128

Katılımcıların % 27' si erkek % 73' ü ise bayandır. Bu durum kız meslek liselerinin bir devamı niteliğinde kabul edilen okul öncesi öğretmenliği bölümünün özelliğine uygun düşmektedir. Ama son yıllarda erkek öğretmen adaylarının sayısının da arttığı gözlemlenmektedir.

Tablo 4: Katılımcıların yaşa göre dağılımı

Katılımcılar	20-24	25-29	30+	Toplam
Erkek Öğretmen Adayı	18	6	1	25
Bayan Öğretmen Adayı	56	9	3	68
Erkek Öğretmen	3	4	2	9
Bayan Öğretmen	5	14	7	26
Toplam	82	33	13	128

Tablo 4' de yaşa göre kategorilere ayrılan katılımcıların % 64' i 20-24 yaş Aralığında, % 25' i ise 25-29 yaş aralığında bulunmaktadır. Katılımcıların yaşları dikkate alındığı zaman, öğretmen adaylarının da atandıkları varsayılırsa alanda genç öğretmenlerin görev yaptığını söyleyebiliriz.

Tablo 5: Katılımcıların AGNO'ya göre dağılımı

Katılımcılar	2.0-2.49	2.5-2.99	3.0-3.49	3.50-4.0	Toplam
Erkek Öğretmen Adayı	9	11	5	-	25
Bayan Öğretmen Adayı	11	15	37	5	68
Erkek Öğretmen	-	8	1	-	9
Bayan Öğretmen	3	4	13	6	26
Toplam	23	38	56	11	128

Bayan öğretmen adaylarının % 62'sinin AGNO'sunun 3.00 ve üzerinde olduğu görülürken erkek öğretmen adaylarında bu oran % 20'dir. Erkek öğretmen adaylarının bu durumda diploma notlarında da düşüş olabileceğinden alan sınavı için diploma notunun değerlendirilmesi konusunda verilen cevaplar önem arz etmektedir.

Tablo 6: Katılımcıların Lise Mezuniyetlerine göre dağılımı

Katılımcılar	Genel Lise	Meslek L.	Öğretmen L.	Toplam
Erkek Öğretmen Adayı	16	1	8	25
Bayan Öğretmen Adayı	26	40	2	68
Erkek Öğretmen	6	-	3	9
Bayan Öğretmen	18	7	1	26
Toplam	66	48	14	128

Öğretmenler, lise mezuniyetleri açısından analiz edildiğinde erkek öğretmenlerin % 64'ü genel lise mezunuyken % 32'lik kısmı ise Öğretmen lisesi mezunudur. Bayan öğretmenlerin ise % 69'u genel lise mezunu iken % 30'u Kız meslek lisesi mezunu, 1 kişi ise Öğretmen lisesi mezunudur. Bu veriler ışığında uygulanan Kpss'nin özellikle genel yetenek ve genel kültür ağırlıklı olması genel liselerin bu sınavda daha başarılı olduğunu göstermektedir. Yeni uygulanacak sistemde ise alan bilgisi testinin yer alması kız meslek lisesi çıkışlı adayların daha başarılı olabileceği konusunda önemli bir durum olarak görünmektedir.

Tablo 7: Öğretmenlerin hizmet sürelerine göre Dağılımı

Katılımcılar	1-3 Yıl	4-6 Yıl	7 ve Üstü	Toplam
Erkek Öğretmen	5	2	2	9
Bayan Öğretmen	15	7	4	26
Toplam	20	9	6	35

Öğretmenlerin hizmet sürelerine bakıldığında % 57'sinin yeni göreve başlayan öğretmenler olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar okul öncesi öğretmeni atamalarının son yıllarda hızla arttığını göstermektedir. Ayrıca bu öğretmenlerin KPSS'ye yönelik bilgilerinin taze olması, araştırma verilerinin de daha güvenilir olması ve kullanılabilirliği açısından önem arz etmektedir.

Sorulara verilen cevaplar açısından ise veriler, soru numarası dikkate alınarak numaralandırılmış ve tablo haline dönüştürülmüştür.

Tablo 8: S1. Alan sınavının içeriğine ilişkin ÖSYM'nin ortaya koyduğu oranlamaların dağılımı

Katılımcılar	Yeterli	Yetersiz	Kararsız	Toplam
Erkek Öğretmen A.	11	11	3	25
Bayan Öğretmen A.	35	32	1	68
Erkek Öğretmen	3	5	1	9
Bayan Öğretmen	15	3	8	26
Toplam	64	51	13	128
<i>Yüzde %</i>	<i>50</i>	<i>40</i>	<i>10</i>	<i>100</i>

Alan sınavının içeriğiyle ilgili görüşler analiz edildiğinde yeterli ve yetersiz diyenlerin oranları birbirine yakın olsa da genel olarak oranların yeterli olduğu ifade edilmiştir. Yetersiz diyenlerin oranı ise % 40 civarındadır. Bu oran da azımsanmayacak derecede yüksektir. Oranların yeterli olmadığını söyleyenler genellikle Anatomi gibi derslerinde oranlamaya dâhil edilmesini gerekçe göstermişlerdir. Bu gibi derslerin çıkarılması gerektiği görüşünü ileri süren katılımcılar, Alan sınavı içeriğinin belirlenirken Yükseköğretim Kurumu tarafından uygulamaya konulan yeni programın dikkate alınmadığını ifade etmişlerdir. Kapsam geçerliliğine dikkat çeken katılımcılar şu ifadeleri kullanmıştır:

“Kapsam geçerliliği açısından yetersizdir. Her kitabın her konusu hakkında birer soru olması gerektiğini düşünüyorum. Genel olarak yetersiz buluyorum”

“Yeterli değildir. Çünkü soru sayısı az olduğundan (50) dolayı sınavın kapsam geçerliliği düşüktür ”

“50 sorunun sınavın % 50' sini etkilemesini doğru bulmuyorum”

“Anatomi dersi hiç eklenmeyebilirdi”

“Hayır, yeterli değil. Ders sayısı çok ve soru sayısı az olduğu için geçerliliği düşük”K,22,3.48

“Bence yeterli değildir. Çünkü gördüğümüz alan dersleri çocuğun eğitilmesi konusunda farklı alanlar, farklı yöntemler sunmaktadır. Resim, müzik, beden dersi sınıfta kavramları anlatırken en çok bize yardımcı olan derslerdir. O yüzden daha fazla oranlara ihtiyaç vardır” K, 24, 2.82

Yorumlara bakıldığında genel olarak derslerin çok olmasına rağmen soru sayısının azlığının sınavdaki oranlamalar açısından yetersiz olduğunun vurgulandığı görülmektedir. Ayrıca sorumlu olunan dersler açısından yeni programın dikkate alınmadığı ortaya çıkmıştır. Her sınav için derslerin ve oranlamaların değiştirilmemesi gerektiği düşünülürse planlama yapılırken bu durumların ciddi bir şekilde ele alınması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Tablo 9: S2. Uygulama Sınavının Gerekliliği Yönündeki Görüşler

Katılımcılar	Gerekli	Gereksiz	Kararsız	Toplam
Erkek Öğretmen Adayı	5	20	-	25
Bayan Öğretmen Adayı	42	25	1	68
Erkek Öğretmen	3	6	-	9
Bayan Öğretmen	16	10	-	26
Toplam	66	61	1	128
<i>Yüzde %</i>	<i>51</i>	<i>48</i>	<i>1</i>	<i>100</i>

Alan sınavının teorik olmasının yanında uygulama sınavının da gerekli olup olmadığına dair yöneltilen soruya katılımcıların % 51’i gerekli olduğu yönünde görüş belirtmiş, bütün derslerde alınan bilgilerin sahada uygulama bulması gerektiğini, teorik bilgilerin uygulama yapılmaksızın değerli olmadığını ifade etmişlerdir. % 48 oranında gerekli olmadığını ifade edenlerin ise fazlaca sınav yapılmasından dolayı istemedikleri genel olarak gerekçe gösterilmiştir. Sınavın gereksiz olduğunu söyleyen erkeklerin oranı % 80’dir. Bir katılımcının ortaya koyduğu görüş bu oranı doğrular niteliktedir:

“Gerekli olduğunu düşünmüyorum. Uygulama sınavı olursa erkeklerden hiçbiri geçemez.” E, 25, 3.03

“Hayır, gerekli değil. Uygulama sınavlarında hiçbir zaman insan hak ettiği notu alamaz. Torpil devri başlar ” E, 25, 3.00

“Değil, Torpil uygulanır” E, 22, 2.50

Gereksiz olduğunu belirten katılımcıların görüşleri dikkate alındığı zaman uygulama sınavında objektif bir ölçme ve değerlendirme olamayacağı ifade edilmiş, bu sebepten dolayı gereksiz olduğu vurgulanmıştır. Gerekli olduğunu kabul eden katılımcıların çoğu bayandır. Onların görüşlerinden örnek vermek uygulamanın gerekliği açısından önem arz etmektedir:

“Bence gerekli, aldığımız dersler liseyi de işin içine katarsak uygulama ağırlıklı dersler olduğu için yararı daha fazla olabilir” K, 22, 3.77

“Kesinlikle gerekli olduğunu düşünüyorum. Bu işler teorikle olmuyor. Uygulama % 70 ise teorik % 30 etkilidir diye düşünüyorum. Stajlarda da bunu birebir görüyoruz.” K, 22, 3.15

Okul öncesi öğretmenliği için KPSS yanında teorik sınavla birlikte uygulama sınavının da olması gerektiğini düşünenlerin oranı oldukça fazladır. Bu durum, öğretmen alımlarında alan öğretmen yeterlilikleri açısından en fazla öneme sahip olan uygulama kısmının da dikkate alınmasının zaruri olduğunu göstermektedir. Bununla beraber, uygulama sınavının yapılması konusunda torpil ve kayırma gibi liyakati dikkate almayan bir olumsuzluğun olabileceği kaygısı da gündeme getirilmektedir.

Tablo 10: S3. Alan sınavında seçmeli dersler dikkate alınmış mıdır?

Katılımcılar	Alınmıştır	Alınmamıştır	Kararsız	Toplam
Erkek Öğretmen Adayı	13	11	1	25
Bayan Öğretmen Adayı	20	46	2	68
Erkek Öğretmen	4	4	1	9
Bayan Öğretmen	11	9	6	26
Toplam	48	70	10	128
<i>Yüzde %</i>	<i>37</i>	<i>55</i>	<i>8</i>	<i>100</i>

Alan sınavında seçmeli derslerin dikkate alınmadığını söyleyen % 55'lik bir orana sahip katılımcı, alan sınavına dâhil edilmesi gereken dersleri aşağıdaki gibi sıralamışlardır:

- *Çocukları Tanuma Teknikleri*
- *Çocuklarda Ahlak Eğitimi*
- *Çocuk ve Hukuk*

Alan sınavına dâhil edilen derslere bakıldığında yukarıda belirtilen derslerin gerçekten önemli olmasına rağmen dikkate alınmadığı belirtilmiş, bütün uygulamaların çocuklarla yapıldığı bir ortamda görev yapacak öğretmenlerimizin, çocukları tüm yönleriyle tanımalarına katkıda bulunacak bu derslerin, mutlaka sınav içeriğinde yer alması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Tablo 11: S4. KPSS öğretmenlik için ortaya konulan Genel Yetenek, Genel Kültür, Eğitim Bilimleri ve Alan Bilgisi sınavlarındaki yüzde oranları hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

Katılımcılar	Yeterli	Yetersiz	Kararsız	Toplam
Erkek Öğretmen Adayı	4	18	3	25
Bayan Öğretmen Adayı	27	39	2	68
Erkek Öğretmen	2	6	1	9
Bayan Öğretmen	6	17	3	26
Toplam	39	80	9	128
<i>Yüzde %</i>	<i>30</i>	<i>63</i>	<i>7</i>	<i>100</i>

KPSS Öğretmenlik sınav puanının hesaplanmasında kullanılan oranlar açısından yapılan değerlendirmede bu oranların yetersiz olduğunu kabul edenlerin oranı % 63' tür. Soruyla ilgili görüşler şu şekildedir:

“Genel kültür ve yetenek yerine Eğitim Bilimlerinin oranı yüksek olabilirdi” E, 22, 3.42

“Eğitim bilimlerinin oranı bence düşük. Genel yetenek azaltılmalı, eğitim bilimleri yükseltilmeli” E, 25, 3.00

“Yüzde oranları çok saçma 50 soru % 50 200 soru % 50 çünkü” E, 22, 2.50

Katılımcıların görüşleri analiz edildiğinde, oranlamalar açısından eğitim bilimlerinin yüzde olarak artırılması yönünde görüş belirtenlerin fazla olduğu görülmektedir. Bu durum, Lisans programında söz konusu alanlar açısından alınan dersler çerçevesinde ele alındığı zaman katılımcıların haklı olduğunu gösterir.

Tablo 12: S5. Öğretmenlik sınavı için diploma notunun değerlendirilmesi konusundaki düşünceleri

Katılımcılar	Değerlendirilmeli	Değerlendirilmemeli	Kararsız	Toplam
Erkek Öğretmen A.	9	15	1	25
Bayan Öğretmen A.	41	26	1	68
Erkek Öğretmen	3	6	-	9
Bayan Öğretmen	13	13	-	26
Toplam	66	60	2	128
<i>Yüzde %</i>	52	46	2	100

Öğretmenlik için diploma notunun katkısının olup olamayacağı konusunda görüşlerine başvurulmuş katılımcıların % 52’si değerlendirmeye katılması gerektiği yönünde görüş belirtmiştir. Katılmamasını isteyenlerin oranı ise % 46’dır. Erkeklerin % 62’si katılmaması yönünde görüş belirtirken, bayanların % 42’si katılmaması gerektiğini ifade etmiş, % 57’si diploma notunun değerlendirilmesi yönünde görüş belirtmiştir. Erkek katılımcıların % 82’sinin Ağırlıklı genel not ortalamalarının (AGNO) larının 2.99 ve altında olduğu düşünüldüğünde bu oranlar, kendi durumlarının dikkate alınıp bu yönde cevaplar verildiğini göstermektedir. Bu konudaki görüşler aşağıda örneklerle ortaya konulmuştur:

“Diploma notunun değerlendirilmesi çok önemli. Çünkü süreç dikkate alınmıştır. Böylece gerçekten alanında başarılı insanların seçilme oranı daha yüksek olmuş olur.” K, 23, 3.20

“Değerlendirilmesi gerekir. Üniversitedeki derslerin daha çok ciddiye alınması açısından önemlidir.” K, 22, 3.00

“Diploma notunun değerlendirilmesini doğru olduğunu düşünüyorum. Çünkü okuldaki başarıda bir derece belirleyicidir ”K, 21, 3.15

“Böyle bir değerlendirme yapılması adil olmaz. Çünkü bazı öğretmenler iyi notu sadece sevdiği öğrencilere veriyor. Bu da adaletli olmadığı için diploma notu baz alınmalı” E, 25, 2.60

Uygulamaya yönelik soruda ortaya çıkan adaletsiz uygulamalar durumunun burada da geçerli olduğuna yönelik görüşler ileri sürülmüştür. Bu durumun başka bir çalışmada ele alınması daha uygun olur kanaatindeyim.

Tablo 13: S6. Diploma notunun eklenmesi gerektiğini düşünüyorsanız sınava katkısı ne olmalı?

Katılımcılar	Sınava Katkı Oranı				Toplam
	% 0-25	% 25-49	% 50-74	% 75-100	
Erkek Öğretmen Adayı	7	1	1	-	9
Bayan Öğretmen Adayı	24	10	2	-	36
Erkek Öğretmen	1	-	-	2	3
Bayan Öğretmen	9	5	-	1	15
Toplam	41	16	3	3	63
<i>Yüzde %</i>	<i>65</i>	<i>25</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>100</i>

Katılımcıların % 65'i diploma notunun % 10 civarında dahi olsa kullanılması gerektiğini ifade etmişlerdir. 4 yıl boyunca alınan derslerde gösterilen başarının çok az da olsa etkisinin olması durumunun, lisans derslerine verilen önemi daha da artıracak kanaatine sahiptirler. Gerçekten de bütün eğitim-öğretim hayatı boyunca aldığı derslerden sınava gireceğinin bilinmesi ve bu derslerde elde edilen diploma notunun, öğretmen olabilmesine katkı sağlaması düşüncesi, öğrencilerin derslerine daha fazla ilgi göstermesini ve öğretmenlik yeterliliklerini daha kolay kazanabilmesini sağlayacaktır.

Tablo 14: S7. Alan Sınavında çocuk sevgisini ölçmeye yönelik bir çalışma yapılabilir mi?

Katılımcılar	Gerekli	Gereksiz	Kararsız	Toplam
Erkek Öğretmen Adayı	20	4	1	25
Bayan Öğretmen Adayı	45	22	1	68
Erkek Öğretmen	6	2	1	9
Bayan Öğretmen	16	9	1	26
Toplam	87	37	4	128
<i>Yüzde %</i>	<i>68</i>	<i>23</i>	<i>3</i>	<i>100</i>

Alan sınavında özellikle çocuk sevgisine yönelik bir takım testlerin uygulanmasının öğretmenlerin kişisel özelliklerini ortaya koyma noktasında etkili olacağına yönelik görüşler ileri sürülmüştür.

Tablo 15: S8. Alan Sınavına ilişkin önerileriniz nelerdir?

Katılımcılar	Alan Sınavı Gereklidir	Alan Sınavı Gereksizdir	Toplam
Erkek Öğretmen Adayı	21	4	25
Bayan Öğretmen Adayı	68	-	68
Erkek Öğretmen	9	-	9
Bayan Öğretmen	26	-	26
Toplam	124	4	128
<i>Yüzde %</i>	97	3	100

Alan sınavının gerekliliği ile ilgili yöneltilen soruya öğretmenlerin tamamı gerekli olduğu konusunda hemfikirlerdir. Öğretmen adaylarında ise sadece 4 kişi alan sınavının gereksiz olduğunu ifade etmiştir. Alan sınavına yönelik öneriler konusunda da ağırlıklı olarak soru sayısının artırılması ve uygulamaya yer verilmesi gerektiği görüşleri paylaşılmıştır.

Tablo incelendiği zaman % 97’lik bir oranla alan sınavının gerekli olduğu ortaya konulmuştur. Sadece erkek öğretmen adaylarından 4 kişi bu sınavın gereksiz olduğunu ifade etmişlerdir. Erkek öğretmenlerde sınavın gereksiz olduğunu söyleyen hiçbir katılımcı olmaması, bu noktadaki belirtilen gereksiz olduğu görüşünün duygusal olarak verildiği ihtimalini ortaya koymaktadır.

Gerek öğretmen adaylarının ve gerekse öğretmenlerin görüş ve önerileri incelendiği zaman, okul öncesi öğretmenliği alanında yapılacak olan teorik sınavın önemli olduğu ortaya konulmuştur. Fakat bu sınavla birlikte alandaki öğretmenin yeterliliklerinin tam olarak tespit edilemeyeceği belirtilmiş bu noktada uygulama sınavının da yapılmasının daha iyi öğretmenlerin seçilmesi noktasında önemli bir belirleyici olacağı da ifade edilmiştir.

Ortaya konulan önerilerden bazıları, aşağıda doğrudan kendi cümleleriyle verilmiştir:

“Okul öncesi alan sınavının diğerlerine nispeten uygulama yönünün ağır olması gerekmektedir.” E 27 Ö 4 90.

“Sınavda yer alan derslerin üniversitelerde müfredatına uygun işlenerek sınava ve öğretmenliğe yönelik yapılması gerekir.” E 26 2 2.87.

“Soru sayısına göre etkili olduğu oran çok yüksek. Ya soru sayısı artırılmalı ya da oran azaltılmalı”

Veriler analiz edildiğinde ortaya çıkan sonuç şu şekilde değerlendirilebilir:

Okul öncesi öğretmenliği alanında öğretmen alımı için yapılacak sınavlar, daha öğrenci lisans eğitimine başlamadan önce belirlenmelidir ki, öğrenci gelecekte karşılaşacağı problem durumlarına yönelik önlemler alabilsin. Yine lisans eğitiminde yer alan derslerin işlenmesi noktasında, sınavlar göz önünde bulundurularak etkili yöntemler seçilmelidir. Ders sayısı fazla olduğu için özellikle kapsam geçerliliğinin sağlanması noktasında soru sayısının artırılması gerekliliği de sınavla ilgili yapılması gereken diğer bir önemli husustur.

Tartışma

Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans programı incelendiğinde toplam 57 dersin 28'inin alan dersi olduğu görülmekte ve bu derslerin toplam kredisi ise 73 saate tekabül etmektedir. 151 kredi ile mezun olduğu dikkate alındığında toplam kredi açısından % 50'lik bir orana sahip olan alan bilgisi derslerine ayrılan oranlar yeterli görünmektedir.

Meslek Bilgisi derslerinin programdaki ağırlığı ise, 13 ders ve 40 kredi olarak belirlenmiş olup lisans programındaki yeri % 26'ya tekabül etmektedir. KPSS' deki ağırlığı ise % 20 olarak tespit edilmiştir. Diğer 16 dersin toplam kredisi ise 38 olup lisans programında % 25'lik bir orana sahiptir. Bu derler dikkate alındığı zaman Genel Yetenek ve Genel Kültür testlerine ait soruların bu derslerle fazla ilgili olmadığı açıkça ortaya çıkmaktadır. Bu sınavların ağırlığı KPSS 2016 Kılavuzunda aşağıdaki tabloda görüldüğü gibi yer almaktadır. Bu oranlara ve lisansta alınan derslere bakıldığı zaman Okul Öncesi Öğretmenliği alanı için bu soruların karşılığı olarak Türkçe ve Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersleri dışında herhangi bir dersin lisans programında bulunmadığı görülecektir.

Dolayısıyla Genel Yetenek ve Genel Kültür alanında sorulacak soruların da lisans eğitimi sırasında alınan derslere yönelik olarak belirlenmesinin daha uygun olacağı kanaatindeyiz.

Genel Yetenek			
1) Sözel Bölüm	%50	2) Sayısal Bölüm	%50
Sözel akıl yürütme (muhakeme) becerilerini, dil bilgisi ve yazım kurallarını ölçmeye yönelik sorulardan oluşacaktır.		Sayısal ve mantıksal akıl yürütme (muhakeme) becerilerini ölçmeye yönelik sorulardan oluşacaktır.	
Genel Kültür			
1) Tarih	%45	2) Türkiye Coğrafyası	%30
a) Osmanlı Öncesi Türk Devletleri Tarihi (Siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel gelişmeler)	%5	a) Türkiye'nin fiziki özellikleri	%12
b) Osmanlı Tarihi (XIII. yüzyıldan XX. yüzyıl başlarına kadar yaşanan siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel gelişmeler)	%15	b) Türkiye'nin beşeri özellikleri	%5
c) Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi (XX. yüzyıl başından XX. yüzyılın ortalarına kadar, Osmanlı Devleti'nin yıkılışından İkinci Dünya Savaşı'nın sonuna kadar Türkiye tarihinde yaşanan siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel gelişmeler)	%20	c) Türkiye'nin ekonomik özellikleri	%13
d) Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi (XX. yüzyılın başlangıcından günümüze kadar Dünyada; İkinci Dünya Savaşı'ndan günümüze kadar Türkiye'de yaşanan siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel gelişmeler)	%5	3) Temel Yurttaşlık Bilgisi	%15
		a) Hukuk başlangıcı	%5
		b) Anayasa	%5
		c) İdare	%5
		4) Türkiye ve Dünya ile İlgili Genel, Kültürel ve Güncel Sosyoekonomik Konular	%10

Şekil 2. KPSS Genel Yetenek ve Genel Kültür Sınavı ders ağırlıkları (ÖSYM, 2016c).

Başkan ve Alev tarafından 2009'da yapılan çalışmada da KPSS öğretmenlik meslek bilgisi sorularının kapsam geçerliliğinin yeterli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmamızda da benzer sonuçlar ortaya çıkmıştır. Özellikle eğitim bilimleri sınavında sorulan soru sayısının yetersiz olduğu ifade edilmiş ve artırılması gerektiği belirtilmiştir.

Şahin ve diğerleri tarafından yapılan 2015 yılındaki çalışma, sınıf öğretmenliği alanında yapılmış, benzer alan olması hasebiyle benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Yine bu çalışmada da soru sayısının azlığı bir problem olarak görülmüş ve artırılması gerektiği ifade edilmiş, ayrıca sınıf öğretmenliği alanının uygulama yönünün ağır basması dolayısıyla uygulama sınavı yapılması gerektiği üzerinde durulmuştur. Okul öncesi öğretmen adaylarının ve öğretmenlerinin görüşlerinin alındığı bu çalışmada da okul öncesi öğretmenliğinin tamamen uygulama üzerine kurulu bir yapısı olması hasebiyle uygulama sınavı yapılmadan iyi bir öğretmen seçimi yapılamayacağı belirtilmiştir.

Demiryay ve Balcı (2014) tarafından yapılan çalışmada ise alan sınavında sorulan sorularla program karşılaştırılarak, programın Öğretmenlik Alan Bilgisi Sınavı'na yönelik olarak değiştirilmesi gerektiği belirtilmiş, daha önce diploma almak için gelen bu bölümün Alan sınavının gelmesiyle birlikte değer kazandığı ve öğrencilerin lisans eğitimine daha fazla önem verdikleri ifade edilmiştir. Müfredattaki derslerin işlenmesi noktasında ise sınava yönelik soru çözme tekniklerinin kullanılarak daha verimli hale getirilmesi gerektiği önerilmiştir. Araştırmamızda da alan sınavının gelmesiyle lisans derslerinin daha da önem kazandığına yönelik görüşler ortaya konulmuştur. Demiryay ve Balcı'nın çalışmasında sınavda sorulan sorular üzerinden programla bir karşılaştırma yapılmıştır. Okul Öncesi Öğretmenliği alan sınavı yapıldıktan sonra bu konuda yeni bir çalışma yapılabilir (Demiryay & Balcı, 2014).

KPSS konusunda yapılan ilk çalışmalardan biri olarak kabul edilen Gündoğdu ve diğerleri tarafından 2008 yılında yapılan çalışmada, bu sınavın öğretmen adaylarını ruhen etkilediğine yönelik sonuçlar elde edilmiştir. Bu sınavın önemli olduğu ortaya konan çalışmada sistemin sosyal etkinliklere katılma noktasında ve ekonomik anlamda kendilerini etkilediği belirtilmiştir. Bu açıdan bakıldığında araştırmamızda elde edilen sonuçlar açısından da devamlı bir şekilde sınavlarla karşılaşmak öğretmen adaylarının ruhen olumsuzluklar yaşamasına sebebiyet verdiği ortaya çıkmıştır.

Eğitim bilimleri sorularının ağırlıklarında da yine ciddi farklılıklar bulunmaktadır. Hemen hemen bütün derslerin kredileri birbirine eşit olmasına rağmen derslere göre sorulan soru sayılarında da farklılıklar bulunmaktadır. Program Geliştirme dersi bulunmamasına rağmen bu derse % 6'lık bir oran ayrıldığı görülmektedir. 3 kredilik bir ders olan Eğitim Psikolojisi dersine ise toplamda % 30'luk bir oran ayrılmış olup, derslerin ağırlıkları hakkaniyetli bir şekilde kredileri dikkate alınarak belirlenmemiştir. Bu derslerin KPSS'deki ağırlıklarının lisans programındaki kredi saatleri dikkate alınarak belirlenmesi daha uygun bir değerlendirmenin yapılmasını sağlayacaktır.

<u>Eğitim Bilimleri</u>			
1) Öğretim İske ve Yöntemleri	%26	5) Ölçme ve Değerlendirme	%15
2) Sınıf Yönetimi	%6	6) Öğrenme Psikolojisi	%15
3) Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı	%6	7) Gelişim Psikolojisi	%13
4) Program Geliştirme	%6	8) Rehberlik ve Özel Eğitim	%13

Şekil 3. KPSS Öğretmenlik Meslek Bilgisi Sınavı ders ağırlıkları (ÖSYM, 2016c).

Sınav konuları arasına seçmeli derslerinde eklenmesi gerekliliği şüphe götürmez bir gerçektir. Sınavlarda ağırlığı bulunan dersler, öncelikle dikkate alınmak suretiyle her bir sınav için ders içeriklerinin karşılaştırılarak oranlarının belirlenmesi zaruri görünmektedir. Çünkü hem alan hem genel kültür hem de eğitim bilimleri alanlarında ders olarak görülmesine rağmen içerikleri birbiri ile hemem hemen aynı olan derslerin birleştirilerek yeni bir oran belirlenmesi gerekir.

MEB (2009) Öğretmen Yeterlilikleri kitabında öğretmenlerin genel yeterlilikleri şu şekilde belirlenmiştir: “*Kişisel ve Mesleki Değerler, Öğrenciyi Tanıma, Öğrenme ve Öğretme Süreci, Öğrenmeyi, Gelişimi İzleme ve Değerlendirme, Okul, Aile ve Toplum İlişkileri ve Program ve İçerik Bilgisi*” başlıkları altında çeşitli alt başlıklar olarak belirlenmiş ve daha sonra branşlara göre özel alan yeterlilikleri de belirlenmiştir. Okul Öncesi Öğretmenliği özel alan öğretmen yeterlilikleri ise aşağıdaki başlıklar halinde tespit edilmiştir:

Okul Öncesi Öğretmeni Özel Alan Yeterlilikleri

1. Gelişim Alanları
2. Ailelerle İletişim, Aile Katılımı, Aile Eğitimi
3. İletişim
4. Yaratıcılık ve Estetik
5. Değerlendirme
6. Okul ve Toplumla İşbirliği Yapma
7. Mesleki Gelişimi Sağlama

Yukarıda belirtilen gerek öğretmen genel yeterlilikleri ve gerekse okul öncesi öğretmeni özel alan yeterlilikleri çerçevesinde KPSS öğretmenlik sınavı ve alan sınavı dikkate alındığı zaman bu yeterlilikleri ölçme noktasında ciddi eksikliklerin olduğu ortaya çıkmaktadır. Örneğin gerek öğrencilerle, gerek aileyle ve gerekse toplumla iletişim kurma ve işbirliği yapma noktasında sınavda bu durumu ölçebilecek içeriğe yer verilmediği gözlemlenmiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplarda da özellikle iletişim dersinin sınav içeriğine alınması yönünde görüşler ileri sürülmüştür.

Kök ve arkadaşları tarafından 2011 yılında okul öncesi öğretmen özel alan yeterlilikleri konusunda yapılan çalışmada öğretmenlerin bu alan yeterlilikleri konusunda olumlu görüş belirttikleri ortaya konulmuştur. Bu durum geçerli olan bu yeterliliklerin öğretmen adayını seçerken kullanılması gerekliliğini göstermektedir. Burada ortaya çıkan diğer bir problem öğretmen seçimine yönelik olan alan sınavının hangi kurum tarafından yapılacağı meselesidir. Çünkü yeterlilikleri belirleyip istihdam eden kurum MEB olmasına karşın sınavın uygulanması ÖSYM tarafından yapılmaktadır. Bu noktada iki kurum arasında soruların hazırlanmasından sınavın uygulanması aşamasına kadar ciddi bir işbirliği yapılması gerekmektedir.

Sonuç ve Öneriler

ÖSYM'nin alan sınavına ilişkin ortaya koyduğu oranlar konusunda katılımcıların % 50'si yeterli olduğunu ifade etmiş olmasına rağmen % 40'lık bir oranda ise yetersiz olduğu vurgulanmıştır. Katılımcıların görüşleri genel olarak dikkate alındığı zaman soru sayısı ile karşılaştırıldığı zaman, oranlamalar açısından tekrar gözden geçirilmesinin uygun olacağını belirtmek gerekmektedir.

Okul öncesi öğretmenlik teorik alan sınavının yanında uygulama sınavının da yapılması gerekmektedir. Çünkü bu alan okuma yazma etkinliklerinin çok az olduğu bir dönemi kapsadığından uygulama daha da önem arz etmektedir. Ne kadar bilgili olursanız olun, öğretmen olarak uygulama noktasında sıkıntı yaşarsanız, bu mesleği icra etmeniz zor olacaktır. Bu nedenle uygulama sınavı, alan için hayati önem arz etmektedir.

Alan sınavında seçmeli dersler noktasında her üniversitede farklı derslerin olması sebebiyle, bu derslerin yeterince dikkate alınmadığı ortaya konulmuştur. Bu da yine kapsam geçerliliği açısından bir problem olarak görülmektedir. Özellikle *Çocukları Tanıma Teknikleri*, *Çocuklarda Ahlak Eğitimi* gibi derslerinde sınav içeriğinde yer alması gerektiği ifade edilmiştir.

KPSS öğretmenlik sınavı için Genel Kültür ve Genel Yetenek sınavı oranının düşürülerek Eğitim Bilimleri sınavının oranının yükseltilmesi gerektiği ortaya çıkan diğer bir sonuçtur.

Öğretmenlik sınavı için diploma notunun değerlendirilmesini talep eden katılımcıların oranı % 52 olarak çıkmıştır. Bu katılımcılar, 4 yıllık sürecin mutlaka göz önünde bulundurulması gerektiğini ifade etmişlerdir. Yine diploma notunun kullanılmasını isteyen katılımcılar, bu oranın % 10 dahi olsa kullanılmasının lisans eğitimi açısından çok ciddi önem arz ettiğini belirtmişlerdir. Çünkü öğretmenlik mesleği, bir bütün olarak 4 yıl boyunca alınan derslerdeki başarılarla bireyde oluşmaktadır. Dolayısıyla bu sürecinde dikkate alınması gerekmektedir.

Öğretmenlik mesleğinin niteliklerine baktığımız zaman bu mesleğin yapılabilmesinin bilgi, kişilik ve tecrübenin bir bütün olarak bir insanda bulunmasıyla mümkün olabileceği ortaya çıkmaktadır. Bu meslek herkes tarafından yapılabilecek bir meslek değildir. Geleceğimizi yönlendirecek olan dimağları yetiştirecek olan eğitimcilerden bahsettiğimizde bu insanların iyi bir şekilde yetişmiş, iyi bir kişiliğe sahip ve gerek toplumsal iletişim

anlamında ve gerekse bilimsel açıdan alanında gerekli donanıma sahip olması gerektiği, şüphe götürmez bir gerçektir. Çünkü: “İyi eğitimi iyi öğretmenler, nitelikli öğretimi de nitelikli öğretmenler yapar. (Kavcar, 2003). Dolayısıyla eğitim kademelerinde görev yapacak öğretmenlerin bu görüş çerçevesinde iyi bir şekilde seçilip atanması gelecek nesillerin daha iyi eğitim ve nitelikli öğretim görmelerine katkıda bulunacak ve yarınlarımızdan daha umutlu olmamızı sağlayacaktır.

Öğretmenin iki temel özelliğe sahip olması gerektiğini dile getiren Kavcar’a göre Mesleki özellikler; Genel Kültür, Genel Yetenek ve Öğretmenlik Meslek Bilgisi olarak ortaya konulurken kişisel özellikler ise; öğretmenin mesleğe yatkınlığı ile ilgilidir (Kavcar, 2003). Öğretmen yetiştiren kurumlara öğrenci alımlarından Milli Eğitim Bakanlığı kadrolarına öğretmen alımına kadar olan süreçlerde genel yetenek ve genel kültür durumları diğer alanlarda olduğu gibi dikkate alınırken, öğretmenliği diğer mesleklerden ayıran kişilik özellikleri boyutunun dikkate alınmadığı üzücü bir gerçektir. 2001 yılından itibaren uygulanan öğretmenlik meslek bilgisi derslerini içeren sınavlar, yöntem ve teknikler konusunda öğretmen adayının bilgilerini ölçmesine rağmen, yeterli olmamış, 2013 yılından itibaren ise Alanlara özgü derslerden de sınav yapılması gerekliliği ortaya çıkmış ve birçok branşta uygulanmıştır. 2016 yılında ise diğer branşlardan hemen hemen her açıdan ayrılan ve kendine özgü bir özelliğe sahip olan okul öncesi öğretmenliği bölümü mezunlarının da öğretmen olarak atanabilmesi için alan bilgisi testi uygulanmasına karar verilmiştir. Bu sınav için ÖSYM tarafından her dersin ağırlığına göre belirlenen oranlar kılavuzda yayınlanmış ve adaylara duyurulmuştur. Çalışmamızda alan sınavının gerekliliği, ortaya konulan oranların dağılımı konusunda ortaya çıkan bulgular, sınavla ilgili dikkat çekici durumlara işaret etmektedir.

Sınavda daha önce devlet memurlarının atanmalarına yönelik olarak belirlenen kriterlerin dikkate alındığı görülmekle birlikte, öğretmenlik alanlarına yönelik öğretmenlik meslek bilgisi ve yeni uygulanacak olan alan bilgisi sınavı da eklenmiştir. Bu sınavlarla ilgili olarak katılımcıların görüşleri çerçevesinde ortaya çıkan durum, sınavdaki konuların gerek alan bilgisi ve gerekse eğitim bilimleri dersleri açısından oranlamaların yetersiz olduğu yönündedir. Bu durumun düzeltilebilmesi, seçmeli derslerin de eklenmesi ile birlikte alan sınavında yer alan soru sayısının artırılması ile mümkündür. Katılımcıların belirttiği gibi % 50’lik bir orana sahip olan alan sınavındaki soruların sayısı sorumlu kılınan derslerin içerikleri çerçevesinde artırılması gerekir.

Katılımcıların dikkat çektiği diğer bir nokta ise özel alan bilgisinin çok fazla önemli olduğu okul öncesi öğretmenliği alanında bu durumun dikkate alınarak uygulama sınavı yapılması zorunluluğudur.

Dikkat çeken bir diğer nokta ise, okul öncesi öğretmenlerinin okuma ve yazma gerektiren durumların olduğu normal bir sınıf ortamında değil, tamamen oyun üzerine kurulu bir ortamda görev yaptıklarıdır. Çünkü tüm etkinlikler uygulama tabanlıdır. Bu durum alan sınavının teorik yapılmasının fazla etkili olamayacağını göstermektedir. Diğer öğretmenliklerin aksine teorik bilgilerin en iyi bir şekilde kullanılabilmesi için uygulamalı alan sınavlarının yapılması okul öncesi öğretmen seçimi açısından oldukça önemlidir.

Öneriler

Genel Yetenek ve Genel Kültür sınavlarının oranları toplamı % 20, Eğitim Bilimleri sınavının oranı ise % 30 olarak belirlenmelidir.

1. Alan sınavının içeriğine lisans eğitimi sırasında alınan tüm dersler alınmalı ve kredilerine göre ağırlıklarının belirlenmesi önerilir.
2. Alan sınavı sorularının hazırlanmasında ülkemizde okul öncesi alanında görev yapan tüm öğretim üyeleri görev alabilir.
3. KPSS öğretmenlik puanına göre belirlenecek bir baraj puanını (70) geçen öğretmen adayları uygulama sınavına alınabilir.
4. Mevcut sınav sistemine ek olarak uygulamalı sınavın hem Milli Eğitim Bakanlığı'nda görev yapan öğretmenler, hem de üniversitelerdeki öğretim üyeleri tarafından oluşturulan bir komisyon tarafından her ilde yapılabilir.
5. Öğretmen adaylarının özellikle spor ve güzel sanatlar alanında yeterliliklerinin de yerleştirme puanında katkısı olmalıdır.
6. Diploma notunun da aynen akademik personel atamalarında göz önünde bulundurulduğu gibi en az % 10 civarında yerleştirme puanında dikkate alınmalıdır.

Kaynakça

- Akdemir, A. S. (2013). Türkiye'de öğretmen yetiştirme programlarının tarihçesi ve sorunları. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of TurkishorTurkic*,8(12), 15-28.
- Atav, E., Sönmez, S. (2013). Öğretmen adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS)'na ilişkin görüşleri, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (HÜ Journal of Education) Özel Sayı (1)*, 01-13.
- Başkan, Z., Alev, N. (2009). Kamu Personeli Seçme Sınavında (KPSS) çıkan soruların öğretmenlik meslek derslerine göre kapsam geçerliği. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 29-49.
- Çermik, F., Eser, Y., Kurt, M., Keçeci Kurt, S. (2013). *Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi (ÖABT)'ne yönelik görüşlerinin belirlenmesi*, II. Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu, Aksaray.
- Demir, B., Bütüner, K. (2014). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının alan sınavına yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10 (2), 113- 128.
- Demiryay, N., Balcı, U. (2014). Öğretmenler için alan bilgisi (ÖABT) Almanca sınavına yönelik Almanca öğretmenliği lisans eğitiminin yeterlilik sorunu, *Diyalog*, 70-82.
- <http://www.batman.edu.tr/Files/Scientific/2428fc15-9722-4363-a006-365fb-bf20c53.pdf> adresinden,26.07.2016 tarihinde alınmıştır.

- Deniz, Ü., Kesicioğlu, O. S. (2012). Okul öncesi öğretmen adaylarının kişilik özelliklerinin bazı değişkenlerle ilişkisinin incelenmesi, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD) 13(2)*, 1-13.
- Erdem, S., Soylu, Y. (2013). Öğretmen adaylarının KPSS ve alan sınavına ilişkin görüşleri. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(1), 223-236.
- Gündoğdu, K., Çimen, N., Turan, S. (2008). Öğretmen adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavına (KPSS) ilişkin görüşleri, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (Kefad)*, 9(2), -43.
- İlgar, M. Z., Coşgun İlgar, S. (2013). *Nitel bir araştırma deseni olarak gömülü teori (Temellendirilmiş kuram)*, http://www.izu.edu.tr/Assets/Content/File/Enstitu_Sekreterligi/2013_Guz_Donemi_M_Zeki_ilgar_ve_Semra_Cosgun_ilgar.pdf adresinden 26.07.2016 tarihinde alınmıştır.
- İlk Defa Devlet Kamu Hizmeti ve Görevlerine Devlet Memuru Olarak Atanacaklar İçin Mecburi Yeterlilik ve Yarışma Sınavları Genel Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (1985). Türkiye Cumhuriyeti *Resmi Gazete*, 23619 *Mükerrer*, 22 Şubat 1999.
- Kavcar, C. (2003). Cumhuriyet döneminde dal öğretmeni yetiştirme. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35(1-2), 1-14.
- Kök, M., Çiftçi, M., Ayık, A. (2011). Öğretmenlik mesleği özel alan yeterliklerine ilişkin bir inceleme (Okul Öncesi Öğretmenliği Örneği). *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(1), 169-183.
- MEB. (2009). *Öğretmen yeterlikleri*. Ankara: MEB Yayınları.
- Öner, D. (2010). Öğretmenin bilgisi özel bir bilgi midir? Öğretmek için gereken bilgiye kuramsal bir Bakış 1. *Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 27(2), 23-32.
- Shulman, L. S. (1987). Knowledge and teaching: Foundations of the new reform. *Harvard Educational Review*, 57 (1), 61-77.
- Şahin, Ç., Arcagök, S., Girgin Sarıdaş, D., Demir, M. K. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının sınıf öğretmenliği alan sınavına yönelik görüşleri. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi XIV. Uluslararası Katılımlı Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu Özel Sayısı*, 183-194.
- Yıldırım, A., Şimşek, E. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin: Ankara.

İnternet Kaynakları

- ÖSYM (2013). <http://www.osym.gov.tr/dosya/1-69099/h/oabt-ornek-soru-ve-agirliklar.pdf> adresinden 11.04.2016 tarihinde alınmıştır.

- ÖSYM (1999). <http://osym.gov.tr/belge/1-5732/1-genel-bilgiler-temel-ilke-ve-kurallar.html> adresinden 08.04.2016 tarihinde alınmıştır.
- ÖSYM (2000). <http://www.osym.gov.tr/belge/1-6130/2000-sinavlari.html> adresinden 08.04.2016 tarihinde alınmıştır.
- ÖSYM (2002). <http://osym.gov.tr/dosya/1-29485/h/icindekiler.pdf> adresinden 08.04.2016 tarihinde alınmıştır.
- ÖSYM (2014). <http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2014/KPSS/2014KPSSLISANSKI-LAVUZU02052014.pdf> adresinden 11.04.2016 tarihinde alınmıştır.
- ÖSYM (2016a). <http://osym.gov.tr/belge/1-24860/2016-ogretmenlik-alan-bilgisi-testi-oabt-sinav-yapilaca-.html> adresinden 11.04.2016 tarihinde alınmıştır.
- ÖSYM (2016b). <http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2016/KPSS/KONUDAGILIMI17032016.pdf> adresinden 17.03.2016 tarihinde alınmıştır.
- ÖSYM(2016c).<http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2016/KPSS/KPSSLISANSKI-LAVUZ29032016.pdf> adresinden 29.03.2016 tarihinde alınmıştır.